

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 4. Zeli animarum varia Motiva, & laudes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

mano opere definit. Opus autem salutis, & incolumitatis, non est hominis, sed Dei proprium. Tertull. lib. 4. adv. Marcionem c. 12. Pende illas particulas, opus salutis, & incolumitatis: quam aptè opus salutis cum incolumitate copulavit Efcobar t. 2. Perf. Chr. lib. 8. Sect. 3. Obs. 1.

Si separaveris pretiosum à vili, quasi os meum eris. Convertentur ipsi ad te; & tu non converteris ad eos. Jerem. 15. 19. Gregoriò, & Chrystostomò, authoribus, ministri Evangelicè inter peccatores degentis securitas exprimitur.

Ecco ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Matth. 10. 16. Quà pietate, Domine, oves tuas ad lupos mittis? Cupio oves meas lupis. Sociari, ut lupos attrahant ad sui emulationem. Non lupi vorabunt oves, sed in oves eorum exemplò convertentur. Vident enim Discipulos ab auro, argento, omnibusque abstinerè divitiis, quibus avari lupi inhiant. Isaias Abb. or. 16. præcepit Dominus eis, ut nihil acciperent in via; cum enim nihil luporum haberent, non poterant lupi eos devorare. Efcobar tom. 6. Pa. Chr. l. 7. Obs. 5.

Ego vado. Joan. 8. 21. Anselmus ado spon-te: & ideo frustra laborati. Quam aptè JESU incolumitas ostenditur, cum proximorum saluti prædicando vacabat. *Hæc verba,* ait Joannes v. 20. *locutus est Jesus in gazophylacio, docens in templo; & nemo apprehendit eum.* Qui docendis proximis vacat, nulli periculo subjacet. Efcobar. tom. 5. Proph. Chr. l. 4. Sect. 1. Obs.

Nunc querebant te Judæi lapidare &c. at Christus: *si quis ambulaverit in die, non offendit.* Joan. 11. 8. 9. Quia timebant & illi, & sibi ipsis magis, dicunt: *modò querebant te Judæi lapidare; & iterum vadis illuc?* At ipse animat illos, & dicit: sicut, qui videt lucem, non ostendit: ita & qui bonum facit, & in lucis operibus ambulat, nihil grave experietur. Theophylactus hic.

§. IV.

Zeli animarum varia motiva, & laudes.

Ex Veteri.

NE putes &c. Esth. 4. 13. Ne putes te ideo sublimatam, ut te solam salvares. Hoc est contra illos, qui non curant, nisi de seip-sis. Quibus dicitur in epistola Judæ: *va illis, qui in via Cain abierunt;* qui dixit Gen. 4. *nunquid ego custos fratris mei sum?* Hugo Card. hic.

Afferte Domino &c. Pl. 28. 1. Afferte, quos sponte venire aut necessitas vetat, aut ætas impedit, aut ignorantia retardat, aut tenent vitia, aut delicta temerantur. S. Chrysol. serm. 10.

Erue eos, qui ducuntur ad mortem. Prov. 24. 11. Si charitas jubet, eripi hominem à morte corporali; multò magis à spiri-

tuali, & æterna. Hoc maxime dictum sibi putent Religiosi, Sacerdotes, Concionatores sic & Cassianus coll. 2. c. 13. hanc gnomen applicat tentatis: hi enim à dæmone ducuntur ad mortem gratiæ; qui proinde leniter tractandi, & animandi. Cornelius hic.

Fulcite me floribus &c. Cant. 2. 7. Dicit hæc sponsa adolescentulis, quæ sub ejus cura erant: quasi eas rogans, ut consentiant ejus admonitionibus: & fiant quasi flores, & poma; quibus ipsa recreetur. de Ponte hic Exh. 39. §. 2.

Surge Cant. 2. 10. ad lavandos alios: quia *amica es, columba, formosa.* Nunquid frustra has gratias tibi concessi? nunquid talenta, quæ tibi, ad lavandos alios, dedi, abscondes in terra? si mea amica; cur non de meo lucro sollicita? si mea columba; cur non mihi fecunda? si mea formosa; cur non progredere foras; ut videant opera tua bona, & glorificent &c. Idem hic Exh. 15. §. 1.

Veni de capite &c. Cant. 4. 8. q. d. pugna-bis contra has feras Dei Verbi gloriæ, & vinces eas: & hos omnes montes, eorumque incolas, ac universas gentes, subjicies mihi: de illis triumphabis, & coronaberis. *Corona senum filii filiorum.* Prov. 17. 6. quoniam ij, qui convertuntur ad fidem, & gratiam; corona sunt eorum, qui eos converterunt. 1. Thesal. 2. 19. *qua spes nostra, aut gloria? gaudium, aut coronas? nonne vos? Gaudium meum, & corona mea.* Philipp. 4. 1. Idem hic Ext. 21. §. 4.

Quem mittam &c. Il. 6. 8. Tò nobis stimulus est Isaiæ, & Apostolis; ut magnò animò missiones Dei suscipiant, cogitantes, se in hac re Seraphinorum esse socios, atque se ire ad opus divinum; non ex se, sed à Deo vocatos, & electos, Cornelius hic.

Ex Novo.

Beati, qui esuriunt, & sitiunt justitiam. Matth. 5. 6. id est, tam ardentè affectu appetunt in omnibus justitiam observare, ut Deus honoretur in omnibus: sicut famelicus appetit cibum, & potum corporalem. Itaque esurire & sitire, justitiam, quæ est virtus generalis, de qua nunc sermo, est, vehementer optare, ut omnes Deo obediant; & tam ipse, quàm alii, in bona vita proficiant. Dion. Carthus. hic.

Sicut credidisti, fiat tibi. Matth. 8. 13. Felix, per quem etiam in alienam salutem exundant merita propria. Eusebius Gallic. hom. de Quadrag.

Sedebitis & vos judicantes &c. Matth. 19. 28. Quomodo sedebunt judicantes? cum omnis reus etiam verbè otiosus judicandus sit: Petrus negavit, filii Zebedæi ambierunt primas cathedras, facta inter eos contentio, quis eorum videretur esse major, relicto eò omnes fugerunt? Apostolicò munere, & Zelò, omnia peccata ita evacuata, ac si nunquam extitissent. Tam præclarum est munus prædicare, & convertere, Sylveira Addit. hic.

Ne forte non sufficiat nobis, & vobis; ite potius ad vendentes, & emite vobis. Matth. 25. 9. Feliciores, & gloriosiores forent, si sic meritis exundarent, ut sibi, & aliis, sufficere, imò abundare, possent. B. Cæsarius Arel. hom. 18. Taliter vos exhibere debetis Fratres; tam sancte; & tam iuste, tam piè; ut merita vestra non solùm vobis sufficere, sed etiam peccantibus aliis in hoc sæculo possint veniam impetrare. Baeza t. 2. l. 2. c. 3. §. 14.

Abscondi talentum tuum in terra. Matth. 25. 25. Talentum illud, quod acceperat, & defoderat, servus ille, reddidit integrum: attramen dat penas; eò quòd non auxerat lucrum. Ita tu quidem, etiam ipse purus; & innocens, perseveres, ceterùm non augeas talentum, non fratrem pereuntem revoques ad salutem; eadem, quæ illo patitur, patieris. Quid magni postulo? unusquisque vestrùm unum mihi fratrem ad salutem revocet. S. Chrysof. orat. adv. Judæos.

Duc in altum. Luc. 5. 4. id est, in profundum ut etiam de profundo peccatorum, homines eruantur. O si ego rudis piscator unicum piscem Domino meo JESU capere possem! S. Bonaventura l. 1. D. 3. Epiph.

Invenit hic primum fratrem suum. Joan. 1. 41. Legitimi Christiani signum est, quòd alios Christo acquirat. Ecce Andreas, cum primum Christum novit, nil prius curat, quàm Christo fratrem acquirere. Hoc unum genit Christianus, si solus sit: tunc lætus; si plures habeat fratres Christus inde censetur Dei filii; si alium parcuriat: inde censetur oves Christi, si sterilis non sit inter eos. Cant. 4. 2. inde inter Christianos agnòs legitime numeraberis, si gemellus fueris, si non singularis. Baeza t. 2. l. 6. c. 2. §. 14.

Ego sum lux Mundi. Joan. 8. 12. Christianus, qui calorem sine luce habet. Christi Discipuli debent non modò ipsi proficere, & rem suam agere; sed curare quoque, ut & alii meliores evadant. S. Chrysof. hom. 79. ad pop. sive jejunos maneat, sive dormias humi, sive fayillam, comedes sive lugeas continuo; & nulli prois alteri, nihil magnum efficias. Did. Niif. Sabb. D. 4. Quadr. §. 5.

Pasce oves meas. Joan. 21. 17. Illi quidem (Christo) licebat verbis hujusmodi Petrum affari: si me amas Petre, jejunia exerce, super nudam humum dormi, vigila continenter: Nunc verò, prætermittis omnibus his, quidnam ille ait? *pasce oves meas.* Nam, quæ modò à me dicta sunt, ea complures etiam ex subditis præstare facillè possunt; non viri solùm, sed etiam femine. At verò de Ecclesiæ præfectura, de credenda huic, vel illi, tam multarum animarum curâ agitur: Univerfa quidem muliebris natura functionis istius molis, ac magnitudini, cedat oportet, itemque & bona victorum pars. S. Chrysof. l. 2. de Sacerdotio.

Aliis autem miseremini. ep. Judæ v. 23. Docet S. Judas, quàm animarum salutem incumberi debeamus. Docet præterea; hunc anima-

rum zelum debere esse celerem, & efficacem, cum ait: *de igne rapientes.* Sicut enim, si quem puerum, vel amentem, in ignem rucere videremus; illico etiam pro viribus, etiam nolentem, & resistentem, inde raperemus: sic animas, per peccatum sponte ruentes in ignem gehennæ, omni conatu, & celeritate, etiam per vim, inde rapere debemus. Porro omne peccatum, omnis cupiditas, est ignis; sed maximè libido. Est ignis, quia gehennæ vicina: nil enim inter libidinosum, & illam, interiacet, nisi paries fragilis corporis; quòd disjectò illico ultricibus flammis addicetur. Cornelius hic.

Ex Patribus, & aliis.

Omnis bonus operarius manus Christi est. S. Ambros. or. fun. de obitu Valentiniani Imp.

Vos autem genus electum (operarios Domini alloquitur) infirma Mundi; qui dimissis omnia, ut sequeremini Dominum; ite post eum, & confundite fortia: ite post eum speciosi pedes, & luccetè in firmamento; ut cœli enavient gloriam ejus. Ubique discurrite ignes Sancti, ignes decori: vos enim estis lumen Mundi; nec estis sub modio. Exaltatus est, cui adhæstis; & exaltavit vos. Discurrite, & innotescite omnibus gentibus. S. August. Conf. l. 13. c. 19.

Saluti nostræ salutem proximorum adjiciamus; præsertim eum, qui suâ contentus, negligit alienam, nec suam quidem consequi potest. S. Chrysof. hom. 60. in Matth. 18. Vide hic pulchra fusiùs.

Non mihi persuasi, salvum fieri quenquam posse, qui pro proximi salute nihil laboris impenderit: cum neque miserum illum quicquam juverit; talentum sibi traditum non imminuisse: imò hoc ille nomine periit, quòd illud non auxisset, duplicassetque. S. Chrysof. l. 6. de Sacerdotio c. 10.

Homo est totò Mundò pretiosior: hujus enim causâ, & cœlum, & terra, & mare, condita, & sol, & stellæ. Perpende igitur, quanta sit dignitas ejus, cujus salutem consulitur; & nè contempseris illius curam. Nam etiam si pecuniæ vim immensam dinumeraverit aliquis; nihil simile præstiterit ei, quod præstat is, qui servat animam, & abducens ab errore ad pietatem manu reducit. Idem or. 3. adv. Judæos.

Annuntiate peccatori opus ejus, nè ille in peccato suo moriatur: sanguinem verò ejus de manu vestra requiret, qui suò eum redimit sanguine pretiosò. En, de cœlo clamat: virgo Israël corruit, & non est, qui sublevet eam. Quousque in luto aurum jacet! tollite margaritam! levate splendidissimam, atque pretiosissimam gemmam de sterquilinio. Levate eam, antequam porcorum, id est, spurcorum spirituum pedibus conculcetur. S. Bernardus ep. 203.

Si magnæ mercedis est, à morte eripere carnem quandoque morituram; quanti est meriti, à morte animam liberare, cœlesti patria sine fine victuram. V. Beda in Jacobi c. 5.

Nulum opus, nullaque commendabilis exercitii disciplina, salutis proximorum anteponenda est. S. Laur. Just. Fascic. am. c. 2.

Satis me vixisse arbitror, & officium hominis implēse; si labor meus aliquos homines, ab erroribus liberatos ad iter cœlestis direxerit. Lactantius lib. de officio Dei.

Est quæstus planè non modicus, ubi lucrum, non pecuniarum, sed acquiritur animarum. S. Maximus hom. in II.

Procurator est quodammodo salutis humanæ, qui non tantum id agit, ut bonus sit; sed efficere hoc nititur, ut alii mali esse desistant. Salvianus de provid. Dei l. 7.

Jesus salutaris, vel salvator, interpretatur; & significat unumquemque, qui suam, & aliorum, salutem quarit, & operatur. Hugo Card. in Luc. 7.

Nescio, si potest homo aliquid à Deo in hac vita majus accipere; ignoro, an possit hac gratiâ interim majorem aliquam Deo homini conferre; quam ut ejus ministeriò perverfi homines in melius mutentur; ut de filiis diaboli filii Dei efficiantur, &c. Richardus à S. Vict. lib. Benjamin c. 44.

Quod scribam præterea nihil habeo; nisi, tantam esse vim & copiam gaudiorum, quæ Deus suis hujusce vineæ operariis, in hac barbarie excolenda, sedulo laborantibus largiri solet: ut, si quæ vera est, ac solida, in hac vita jucunditas; hæc una mihi esse videatur. S. Franc. Xavierius ep. 5. societati Romam Cocino l. 1.

§. V.

Zeli animarum proprietates, & actus.

Occurrit prius magis egentibus.

Circuibat Jesus totam Galilaam, docens in Synagogis eorum. Matth. 4. 23. Perambulatur oppida, & vicus: quia in his parvis locis major necessitas cœlestis doctrinæ, quam in civitatibus; ubi sunt multi Doctores. Sylveira hic.

Simon, habeo tibi aliquid dicere, &c. Luc. 7. 40. Cur Christus prius loquitur Pharisæo, quam Magdalene? S. Chrysol. l. 94. Christus illic primùm curam vertit, ubi ignota sæviebat infirmitas: ut cœlestis medicus unò medicamine duos curaret ægros.

Venit ergo ad Simonem Petrum. Joan. 13. 6. Origenes, Chrysol. & Euthymius, ajunt, primùm Judæ lotos pedes, causam addit Orig. ut medicina, ubi magis morbus urgebat, citius adhiberetur. Escobar t. 3. Colloq. Chr. l. 3. sect. 2. §. 3.

Nullus locus ei vilis.

Vox dilecti mei pulsantis: aperi mihi soror mea, amica mea. Cant. 5. 2. Strabus: Sto ad ostium, id est, in spiro. Anselmus: sto ad ostium, id est, cor clausum, vel induratum. Quid tibi, Fili Dei, cum peccatorum habitaculo? Et Polyant lib. Sacr. Tom. II.

rogas, & cupis, ut aperiant? in platea Dominus? noctu cœlestis vagatur sponsus? S. Aug. Conf. l. 4. c. 11. noli esse vana anima mea, & obsurdescere, Verbum ipsum clamat; & ibi est locus quietis imperturbabilis. Ibi est locus quietis? ibi: ubi clamat, ubi pulsatur: in platea, in foro, tam decenter commoratur; acsi in cœlesti throno resideret. Escobar t. 6. Parab. Chr. l. 9. sect. 4. obl. 6.

Vidit alios stantes in foro otiosos. Matth. 20. 3. Tanta est Domini pietas, ad peccatores adducendos; ut, postquam eos in locis abditis non invenit, vel ad forum, sibi invisum, eos quaesiturus egredjatur. Orig. forum est, quod extra vineam, aut Christi domum, est s. an non forum autoritati Domini indignum, ubi rustici commorantur? Nullus locus Sacerdotali autoritate indignus, si inibi animarum salus reperjatur, Escobar t. 6. Parab. Chr. l. 9. sect. 4. obl. 6.

§. VI.

Zelus animarum sit universalis; non loco, non personis, affixus.

Christi Domini.

Deus magnus Dominus. Pl. 94. 3. Cur tam magnus? quia in manu ejus sunt omnes fines terra. Ego flos campi. Cant. 21. quia per totius orbis latitudinem odoris mei gratiam innotescere cupio, V. Beda hic.

Ego veniam, & curabo eum. Matth. 8. 7. Redemptor noster, ut ostenderet; quia, quæ alta sunt hominum, despicienda sunt; & quæ despecta sunt hominum, despicienda non sunt: ad filium Reguli ire noluit. Joan. 4. ad servum Centurionis ire paratus fuit. S. Gregor. hom. 28. in Evang.

Intravit secundum consuetudinem suam die Sabbathi in Synagogam. Luc. 4. 16. Dominus non venerat, ut prodesset uni; sed ut prodesset multitudini: idè in Sabbatho consueverat intrare in Synagogam, & prædicare: quia tunc omnes ibi conveniebant. Hugo Card. hic.

Et quid volo, nisi ut accendatur? Luc. 12. 49. Pro, & quid volo, si jam accensus est? significatur per hoc: quod ex quo ceperat accendi ignis amoris spiritualis in Discipulis, desiderabat, ut extenderetur ad universum Mundum. Cajetanus hic.

Aliorum.

Egressus est Joseph ad terram Egypti, & circumvit omnes regiones Egypti. Gen. 41. 46. Regius Vicarius, assumptâ Egypti procuratore, obibat ejus regionis præfecturas, & oppida; omnibus novam Magistratum officiose, & hilariter, excipientibus: quos tum beneficiis, tum comitate, sibi devinciebat; elucente in ipso vultu hominis eximiâ quâdam gratiâ. Philo l. de Joseph.

Dominus misit me usque in Bethel. 4. Reg. 2. 2. Ait Elias ad Elisæum per turbinem ascensurus; quasdam urbes prius, & loca, visitavit. Quâ diligenter perlustratâ rursus ait Elisæo: Dominus misit me in Jericho, v. 4.

Aaa 22a

Quâ